

UMSÖGN

Umsögn um breytingar á lögum um hlutfélög og einkahlutafélög

Til	Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Mál	79. mál, þingskjal 79 - EES-innleiðing og réttindi hluthafa
Umsagnaraðili	Arnar Elvarsson, einstaklingur
Dagsetning	29. september 2026

Afstaða: Styðja EES-innleiðinguna, en nýta svigrúm til meðalhófs, minni tvískráningar og betri persónuverndar smárra hluthafa.

Umsögn þessi er persónuleg afstaða umsagnaraðila. Hún byggir á sjálfstæðisstefnu um frelsi og ábyrgð einstaklinga, hóflega skattheimtu, ráðdeild, eignarrétt, valddreifingu og skýrt regluverk. Hún er ekki opinber umsögn eða yfirlýsing Sjálfstæðisflokksins.

1. Hvað málið snýst um

Frumvarpið innleiðir svonefnda SRD II tilskipun ESB í gegnum EES-samninginn. Reglurnar eiga fyrst og fremst við um skráð hlutfélög, milliliði á verðbréfamarkaði, stofnanafjárfesta, eignastýringaraðila og umboðsráðgjafa.

Markmiðið er að gera fyrirtækjum kleift að vita hverjir raunverulegir hluthafar eru, auðvelda hluthöfum að greiða atkvæði, auka gagnsæi um laun æðstu stjórnenda og setja skýrari reglur um stór viðskipti við tengda aðila. Jafnframt falla þungar starfskjarareglur brott gagnvart óskráðum einkahlutafélögum og gildissviðið færist nær lágmarkskröfum EES-reglna.

- Skráð félag getur kafið milliliði um nafn, heimilisfang, netfang, fjölda hluta og eignardag allra hluthafa.
- Hluthafar fá staðfestingu á rafrænu atkvæði og geta óskað staðfestingar á að atkvæði hafi verið talið.
- Starfskjarastefna verður borin undir hluthafa og árleg starfskjaraskýrsla birt.
- Viðskipti við tengda aðila sem ná 5% af heildareignum þurfa stjórnarsamþykki og opinbera birtingu, með tilteknum undanþágum.
- Stofnanafjárfestar og eignastýringaraðilar þurfa að birta þátttökustefnu eða skýra af hverju þeir gera það ekki.

2. Mat umsagnaraðila

Gagnsæi og virk eignarréttindi eru mikilvægur hluti frjáls markaðar. Hluthafar eiga að geta veitt stjórnendum aðhald, vitað hvernig atkvæði þeirra voru meðhöndluð og fengið upplýsingar um mögulega hagsmunaárekstra.

Um leið á Ísland ekki að ganga lengra en EES-skuldbindingar krefjast nema skýr íslensk þörf sé sýnd. Sérstaklega þarf að gæta að persónuvernd smárra fjárfesta og koma í veg fyrir endurtekna skýrslugjöf. Markmiðið á að vera betri markaður, ekki fleiri eyðublöð.

3. Tillögur að breytingum

Eftirfarandi orðalag er sett fram sem efnisleg tillaga. Nefndarsvið getur lagað greinanúmer, tilvísanir og lagatæknilegt orðalag án þess að efni tillagnanna breytist.

3.1. 0,5% viðmið við auðkenningu hluthafa

Tillaga að orðalagi:

Við 32. gr. b bætist: „Félag getur aðeins krafist persónugreinanlegra upplýsinga samkvæmt þessari grein um hluthafa sem fer með 0,5% eða meira af hlutafé eða atkvæðisrétti. Upplýsingum og boðum til annarra hluthafa skal miðlað í gegnum millilið nema hluthafi óski sjálfur eftir beinum samskiptum.“

Rök: Tilskipunin heimilar slíkt viðmið. Það ver friðhelgi smárra fjárfesta og minnkar gagnamagn án þess að skerða rétt þeirra til upplýsinga eða atkvæðagreiðslu.

3.2. Engin tvískráning

Tillaga að orðalagi:

Við XII. kafla A bætist almenn regla: „Aðili telst hafa fullnægt upplýsingaskyldu samkvæmt kaflanum ef sömu upplýsingar hafa verið birtar opinberlega samkvæmt öðrum lögum eða bindandi markaðsreglum og aðgengi er tryggt með skýrri tilvísun.“

Rök: Sömu upplýsingar eiga ekki að vera unnar og birtar tvisvar. Tilvísunarregla lækkar kostnað og viðheldur fullu gagnsæi.

3.3. Skýrari vernd í stórum tengdum viðskiptum

Tillaga að orðalagi:

Ef gangvirði viðskipta við tengdan aðila nemur 10% eða meira af heildareignum, eða ef meiri hluti stjórnar er ekki óháður viðskiptunum, skal birtri tilkynningu fylgja stutt mat óháðs sérfræðings á því hvort kjör viðskiptanna séu sanngjörn fyrir félagið og ótengda hluthafa.

Rök: 5% viðmiðið fyrir stjórnarsamþykki er hóflegt. Þegar viðskipti verða enn stærri eða sjálfstæði stjórnar er veikt þarf viðbótartryggingu fyrir minnihlutaeigendum.

3.4. Þriggja ára endurmat á byrði og samkeppnishæfni

Tillaga að orðalagi:

Ráðherra leggi fyrir Alþingi eigi síðar en 1. júní 2030 skýrslu um stjórnsýslukostnað, persónuvernd, áhrif á hluthafabátttöku og samkeppnishæfni íslensks markaðar. Skýrslan greini sérstaklega hvort íslensk framkvæmd gangi lengra en framkvæmd annarra EES-ríkja.

Rök: Regluverkið er umfangsmikið og snertir marga milliliði. Eftirfylgni tryggir að markmið náist án varanlegrar gullhúðunar EES-reglna.

4. Niðurstaða

Lagt er til að frumvarpið verði samþykkt með breytingum sem tryggja meðalhóf og koma í veg fyrir tvíverknað. Þannig má efla hluthafalýðræði og gagnsæi án þess að veikja samkeppnishæfni íslensks fjármálamarkaðar.

Virðingarfyllt,

Arnar Elvarsson
einstaklingur

Heimildir

[Frumvarpið á vef Alþingis](#) | [Ferill 79. máls](#)

Athugasemd: Umsögnin byggir á opinberum gögnum sem lágu fyrir 29. september 2026. Hún er ekki lögfræðiráðgjöf.